

Родна Мисъл

ПЕРИОДИЧЕСКИ ЛИСТ

Урежда Редационен Комитет.

Към читателите ни!

След арестуването на един от нашите сътрудници, поради изнесената от него статия в бр. 1 на Р. М. „За купончетата на О. Т.“, длжим да дадем някои осветления пред обществото, нуждни преди всичко за ония, които пржскат слуха, че редакцията ни била против идеята за доизграждане на В. О. Театр. Не само не сме против тая идея, но заявяваме, че листа ни си е поставил за цел да ратува за по-скорошното ѝ реализиране. Никой, обаче, не може да ни отнеме правото да искаме обществен контрол върху ония суми, които се събират за обществени цели, както е случая с купончетата. Всеки гражданин е свободен да направи това. И длжност е на ония господа, които събират такива суми, да излизат по-често чрез печатните органи и да дават отчет за своята дейност.

Ако ние печатахме статията „За купончетата на О. Т.“, съвсем не сме желали да се обявяваме против какви да е частни или политически лица, но открито на В. О. Театр или на всяко друго обществено доизграждане на всякакви суми, които не преследва партизански цели.

Варна има нужда от хубава театрална сграда, от добър театър.

Но това доизграждане не може да бъде монопол на отделни лица; то е и трябва да бъде дело на целото гражданство. А щом е така, всеки, който е пожелал да даде и най-малката сума за театър, макар и един лев само, има право да се интересува за съдбата на тоя лев.

Редакцията на „Р. М.“ е за доизграждане на В. О. Театр, но тя апелира да се помогне и на Соф. Народен Театр, който не е само на софиянци, а на целокупния бжлгарски народ. Ако стане нужда да се събират помощи и за друг театър, макар и в най-дълбоката провинция, ние първи бихме извикали: да помогнем и там.

Но как? С купончета ли? Ето един въпрос, който може всеки да си зададе.

Нашето мнение е, че гражданството не трябва да бъде обезпокоявано ежедневно, а понекога и ежечасно с предлагане и натрапване на каквито и да било благотворителни купончета. Ние сме против

ка всеки бжлгославски гражданин да жертвува когато пожелае и когато може и когато желае.

ОТ РЕДАКЦИЯТА.

За Общинския Театр.

Хора на изкуството от различни градове и държави минаха през скромната сцена на нашия театър, с цел да го съживят, но той, за жалост, все още тжпче на едно място и дава признаци на агонизиращ болник. Някои биха си помислили, че за всичко това са виновни актьорите? Суфлйора? Или техническия персонал? Злото не е в тях, а в начина по който се ръководи тоя театър. И това ръководене не е поверено нито на режисьора, нито на артист с култура и широки сценични познания, нито на литератор, както е било повечето пжти в Нар. Театр.

Ето, вземете например г. Преславски. Тоя господин е назначен за почетен директор на О. Театр и то до живот. Казваме „назначен“ не случайно, а защото е чиновник плащан, ако не по обикновения начин, по който си получава заплатата като секретар при Мировия съдия, то по друг: плаща му се с ежемесечни бенефиси, та по тоя начин да се заобиколи закона, който не позволява на едно и също лице да заема държавна и общинска служби едновременно. Някои се помъчиха да оправдаят това „гениално“ заобикаляне на закона с обстоятелството, че бенефисите не засягали редовните постжпления на театра, а се покривали с извънредни пред-

ставления. Като че ли актьорите са кираджийски коне, с труда на които всеки може да спекулира. И със сумите от тия бенефиси г. Преславски пожела да се представи пред варненската публика за голям благодетел, меценат на изкуството и театра, почвайки да издава някакви си театрални вестници. Меценат?! . . . Не г. Преславски е меценат на театра, а театра е ногов меценат. И

нека ни бъде позволено да предскажем, че тоя господин ще направи за Варненския Общински Театр толкова, колкото можа да направи и за Варненската Оперетна Дружба. Но за нея, както за нейния гардероб, мобилировка и пр. друг пжт.

Че г. Преславски сам не се признава за заслужил ежемесечните бенефиси, доказва факта, какво афишите никога не ни съобщават, кое представление е бенефис на почетния директор. Изглежда, че страхът от бойкотиране на тия бенефиси е много голям. Не бойте се господа! Ще се намери публика и за тях. . .

Виновен ли е г. Преславски, че му липсват нуждните данни да бъде директор на драматически театър? Не. Но той е виновен, че се ангажира с работа, която не е по неговите сили и разбирания. Защото да бъдеш директор на един драматически театър, трябва да притежаваш култура много по-голяма от она, на

един писар при Мировия съдия. Виновни са не по-малко и ония, които тжрпят на тия постове хора без нуждната подготовка, ако, разбира се, целта не е била да се дават бенефисите на свой човек.

Какви са най-сетне заслугите на г. Преславски към изкуството, за да му се дават ежемесечни бенефиси? Тия ли, че е излезал няколко пжти на сцената в роли, които е само провалил? Какъв артист е той? „Кречински!“ Когато го гледахме в тая роля на неговия „прочут“ автобулей, а предполагаме, че той е избрал по този случай роля, в която се мисли за най-силен, свят ни се зави. Нима все още имаме публика, която да тжрпи такива „актьори“ на сцената? Г-н Бжчваров му подари тогава един бастун, като че ли искаше с това да каже: Ето, какво заслужаваш ти, приятелю, за твоята 25 год. артистическа дейност. Нека тоя бастун бъде символ на достойна отплата за изкуството, на което ти си служил. . . Сжжялявам, че не мога аз да го приложа в действие!

Може би някои ценят „почетния“ директор на Общ. Театр, като журналист, писател или антрепрениор-организатор? Препоржчваме на такива заблудени хора да разжрнат общия брой № 65 на „Театр и Музика“ и „Ривизор“ за да се убедят тжкмо в противното! Нека всеки види в него до каква степен ниско може да падне оня, който като поставя една и съща колона на вестника, както прави г. Преславски.

Препоржчваме им още да си спомнят Оперетната Дружба, която се разформирова, театър „Стела“ и пр. и пр. Минало, което представлява за бжлгарското родно изкуство само един голям — грамаднейши минус.

Ползата от тия назначения се изражда в безкрайни тжркания, вредни преди всичко за самия театър. Как друго яче да се обясни мжртвия застой на нашия театрален живот в града, ако не с факта, че той се е импулсирал от мжртваци за изкуството. А условия за по интензивна дейност не са липсвали. Не липсват и хора, които могат да вдхнат пресна и нова струя на живот в нашия театър. И нека се не сжрдят нашите актьори около зала „Съединение“, ако им кажем, че днес ние нямаме театър във Варна, при все че общината изразходва грамадни суми за създаването на такъв. Днешният общински театър е едно удобно и сигурно средство за убиване на времето от ония, които скучаят в кжщи вечер и при все това жадуват за театрални зрелища. Естетическа наслада, художествена игра, правдива постановка — нашия театър не дава и не може да даде. Три четвърти от антуража му е негоден за сцената. Не са нито г-н Преславски, нито чужденците гости — лицата, които го крепят. Той живее благодарение само на обстоятелството, че е много евтин, че няма конкуренти в града, че го издържа общината и че има в него все пак един-двама бжлгари, които искат. въпреки всички пречки, които

им се правят, да създадат нещо. Един от тях е безспорно и режисьора г. Бжчваров — актьор с дългогодишна самоотвержена сценична дейност. Но какво може той сам, когато няма власт да назначава способните и уволнява бездарните артисти и артистки от своя театър? Той е с вжрзани ржце и ония, които са най-много виновни за това, утре първи ще вдигнат ржка против него и ще кажат: ето го вашия любимец, и той не можа нищо да направи и той напразно получава няколко години общински пари! Но никой няма да има доблеста да признае, че г-н Бжчваров не можа да създаде театър във Варна, защото ние му отнехме възможността да стори това, защото ние му пречихме; както и г-н Бжчваров от своя страна, няма куража да излезе днес в пресата и да заяви открито на гражданството, че той желае да създаде театър, защото може и е способен да направи това, но му липсва борчески темперамент да се обяви срещу враговете на изкуството и на ония, които го спжват. Може би една такава публична изповед, от страна на г. Бжчваров ще стане причина да си изгуби местото, но затова пжк той ще спечели симпатиите на целото гражданство, без чието сждействие не е мислим никакъв успех.

И тжй гражданството все още живее с надеждата да види най-сетне един добжр театър във Варна, един театрална сграда. Не бжжк да се откаже, че и днес публиката знае да възнаградява по-добрите артисти. Нашето желание е било да видим час по-скоро както сградата на Об. Театр довжршена, така и самия ансамбл на сжшия оркестър преснен. Не сме, обаче от ония наивни и добродушни хорица, които вярват, че във Варна ще има театър, ако за директори на театра се тжрпят хора без сценична подготовка, без театрална култура и без авторитет пред публиката и артистите.

Против такива директори и тяхната дейност, но не против самия театър се опжлчваме ние, а заедно с нас, уверени сме, и целата варненска интелигенция.

Г. Игнатов.

Един бенефис.

Преди войните бенефисите беха редки, мили тжржества на заслужили за родното изкуство артисти. Мили тжржества, които изтжргваха сжлзи из очите на бенефициенти и почитатели, които искрено отдаваха своята голяма почит, уважение и материална подкрепа на жреца на изкуството.

Тогава се свещенодействаше! А сега?.. Тогава имаше идеалисти — истински строители на родното изкуство — мжченици. Долу шапките!.. А днес? Спекуланти, които искат само да тжргуват с изкуството — които го упорочват и ние не можем да заджржим своето вжзмущение.

Снощи се даде бенефисно представление на арменския актьор Шахатуни, който „гостува“ във Варна. Общ. Театр от няколко месеца. И ние се питаме: в името на какви за-

слуги, в името на каква неуморна дейност в града ни трябваше да се подкрепи морално и материално един сжвсем чужд на родното ни изкуство актьор? Не е ли това обидно, да не кажем гавра, за истински заслужилите наши сценични дейци?

Но да оставим на страна педагогическата страна на вжпроса. Може би някои ще вжзразят, че тоя бенефис е израз на почит към „големия актьор“ г. Шахатуни, за направената ни от него „голяма чест“ да остане като постоянен гост на Варнен. сцена. Наивно вжзражение, ако не е користо подметнато!

Ние не сме видяли още големия актьор в него, признаваме го като посредствен; примамен от лекия успех който имаше във Варна тржгна по пжтя на спекулата — смжрт за истинското изкуство. Тая спекула е още по-опасна поради ограничените дарби на актьора, който в безсилието да се бори открито и чисто за идеали се предлага на публиката. Доста е да видите джржанието на г. Шахатуни на сцената, неговото кокетничание с публиката, което се изразява в маниерничание и вжзирване в нея от сцената, за да принаете правотата на тая мисъл. Той обича вжншните ефекти, неговото джржание на сцената е с намерение да подведе зрителя с неистинското неправдивото, вместо да го убеди с правдивото и ценното. Такава игра е без сжджржтелна макар и ефектна. „Кин“, „Хлестакон“, „Самсон“ и др. се играха именно така. За артиста е по важно да представи и изрази, а не сам да живява на сцената тия чувства без да ги прояви по един художествен начин. В увлечението си тогава, той никога не би могжл да се заджржи в строгите линии, които е предначертал автора — да създаде стилизован тип.

Прибавете и несериозността с която се отнася към публиката, за да имате една неправдива игра.

Големия актьор, който разбира ролята си, който твори на сцената, няма нужда от пози.

Бихме желали да пишем нещо за играта на г. Шахатуни като бенефисиент, но сжжпите места не ни дадоха възможност да го видим.

С. К.

Б. Р. Научаваме се, че г. Шахатуни не е артист от Москов. Худож. Театр и че пржснатия слух в тоя смисъл от един рекламен лист не е верен.

На Господина П. Преславски, Доживотен Почетен Директор на Варн. Общ. Театр и патентован бенефициент на сжщия.

Подигнатите от Вас вжпроси във в. „Ревизор“ за един обществен контрол на всички културни мероприятия, както от страна на частни лица, така и дружества, ние напжлно одобряваме. Именно това дава и нам повод да поискаме от Вас, в качеството Ви като директор на бившата Варн. Оперет. Др. Дружба, да благоволите и дадете отчет във Вашия орган за дейността на оперетната дружба, като обнародвате:

I. Целия инвентар на бившата оперетна дружба.

II. Предавателния протокол на комисията, с който са предадени реквизицията на оперетната дружба на Варнен. Общински Театр.

III. Какво станаха и къде са крепостта стил Люд. XIV. Собствен. на Оперетната Дружба.

С. Атанасов,

Б. Р. Ще се повжрнем след като чуем отговора на г. Преславски.

РАЗНИ.

* * *

В Бжлгария се наложиха данжи на имотите, на печалбите, на удоволствието, на лукса, на театралните билети, на таблите за игра, на шаха, на пианата и т. н. Но никой не бе се сетил да наложи и данж на вжздуха: варненци трябва да влизат в морската градина през неделни и празнични дни с входни билети — купончета за в полза на доизграждане В. О. Т. Признаваме на друго място, че тоя театър трябва да се изгради, суми трябва да се сжбират, но оставете за Бога на бедния народ вжздуха безплатно. Той няма дрехи на гжрба си, хляба му недостига, водата е далече от неговото жилище, дайте му възможност поне да се любува безплатно на морето и природата.

Има бедни работнически и чиновнически семейства, които могат само в неделни и празнични дни да излизат с децата си на разходка в морската градина. За тях не е безразлично, ако тия разходки трябва

По повод твжрдението на един жжашен вестник, какво г-да Ал. Великов и Д. Гржнчаров участвували в редактирането на листа ни, джжжим да заявим, че това не е верно и че атаките, с които се нахвжрли вжрху тях сжщия вестник, са сжвсем незаслужени. „Родна Мисъл“ е независим лист и се редактира от хора, които не влизат в Дома на Искуствата. Ако горепомнатите господи биха пожелали да вземат участие в редактирането на листа ни, ние с удоволствие бихме приели това, без да мислим да го крием от своите читатели. Сжжжяваме крайно за нанесените им обиди от дописниците на в. „Ревизор“.

* * *

Пристигнал е наскоро от Италия — Рим и тези дни отваря своето Фото-студио до морската градина младия и даровит фото-художник г. Д. Стефанов — Виоланте. Своето изкуство той демонстрира в множество художествени снимки на по-видните наши па и чужди артисти, изработени с чисто артистически маниер. Фото-искуството у нас е стояло до сега за жалост много назад. Липсвали са подготвени хора, които сжс своите разбирания и способности биха могли да го усжвжршенствуват до виртуозност. Млад, енергичен и с големи дарования, г. Виоланте обещава да даде в тая област нещо ново оригинално и красиво.

Пожелаваме му стихийен успех.

Редакция: ул. Драгоман, 22.

Печатница „Светлина“ — Варна.